

KALENDAR

Književnik i političar Machiavelli

1469. U Firenci se 3. svibnja 1469. rodio talijanski književnik i političar Niccolò Machiavelli.

je mu da izravno upoznaje ljude, njihove odnose, probleme rata i mira.

Sudjeluje u ratu protiv Pise, putuje u Francusku i Tirol, slijedi pokrete i uspon Cezara Borgije. Godine 1512. u Firenci su Medici ponovno na vlasti, pa Machiavelli gubi službu, konfiniran je, zatvoren i mučen. Otada se posvećuje pretežno književnom radu.

Za prisilne neaktivnosti (1512. – 1520.) piše glavna djela. U »Razmatranjima o prvom dekadi Tita Livija« raspravlja o različitim oblicima države i kritizira rimsku Kuriju što sprječava ujedinjenje Italije, a nema snage da taj povijesni zadatak obavi sama. Njegova rasprava o obliku dijaloga »O ratnom umijeću« prvo je moderno djelo o vođenju ratova i organizaciji vojske.

Ostavio je zanimljiva »Pisma«, lirske, političke i satirične pjesme, nedovršeni spjev »Zlatni margarac«, te »Dijalog o jeziku«, novelu »Belfagor« i »Mandragolu«, najbolju talijansku komediju šesnaestoga stoljeća, u kojoj je dao izvrstan lik hipokritskoga redovnika i opisao trijumf inteligencije bez skrupula.

Ipak, po imenu otkrivača novih istina o čovjeku i politici nastao je izraz *machiavelizam*, kojim se pretežno misli na beskrupuloznost u postizanju osobnih ili općih ciljeva. Umro je 20. lipnja 1527. u Firenci.

Godine 1498. stupa Machiavelli u službu Firentinske Republike kao tajnik kancelarije za unutarnje i vanjske poslove i rat. Iako u politici nikad ne postaje ličnost prvoga plana, bavljenjem tim poslovima omoguću-

Time je ne samo prešla iz jednog ratnog tabora u drugi, nego je svojom trgovinom postala najveći ratni dobitnik i prije nego je ispalila metak!

Uskoro se pokazalo da je Antanta platila previše cijenu za talijanski ratni angažman.

Talijani, naime, nisu gotovo uopće utjecali na tijek borbi u Francuskoj, gdje se vodila odlučujuća bitka u Prvom svjetskom ratu.

Rimske diplomatsko-ratne igre

1915. Nakon višemjesečne diplomatske igre Rim se odlučio uzeti najveći zalogaj, onaj što su mu ga ponudile sile Antante.

Potkraj travnja 1915. sklopljen je tajni Londonski ugovor kojim je poslato rata Italija trebala dobiti Južni Tirol, Trst, Istru i dijelove Dalmacije i u zamjenu za svojih »šeststo tisuća bajuneta«, pa je već 3. svibnja 1915. otkazala članstvo u Trojnom savezu.

SUDENJE JAPANSKIM RATNIM ZLOČINCIMA – 1946. U Tokiju je 3. svibnja 1946. počeo zasjedanje Međunarodni vojni sud za Daleki istok, koji je trebao utvrditi krivnju japanskih ratnih zločinaca. Proces je trajao sve do listopada 1948., kada je donesena presuda: od dvadeset i osam okrivljenih političara, diplomata i generala sedam ih je osuđeno na smrt vješanjem, šesnaest na doživotnu robiju, a ostali na vremenske kazne zbog dokazanih ratnih zločina protiv mira i čovječnosti.

Marija Danira ili Šjora File

1993. Hrvatska dramska glumica Marija Danira umrla je 3. svibnja 1993. u Zagrebu (rodila se 28. ožujka 1915. u Splitu).

Glumačku karijeru započela je angažmanom u splitskom HNK, nastavila u beogradskim kazalištima i u sarajevskom Narodnom pozorju (1960. – 1975.), gdje je umirovljena. Od prve sezoni Splitskog ljeta 1954. do 1989. i Nagrade grada Splita bila je Sofoklova Antigona, a interpretirala je i mnoštvo drugih uloga. Ostvarila je više likova iz hrvatskoga

dramskog repertoara: u Gundulićevoj »Dubravki«, Begovićevu »Pustolovu pred vratima«, Tijardovićevu »Splitskom akvarelu...« Nakon umirovljenja nastupa u Splitu; šesnaest sezona tumači Šjoru Filu u istoimenoj lokaliziranoj komediji prema djelu »Filomena Marturano« De Filipa (Nagrada Udruženja hrvatskih umjetnika Hrvatske 1976.). Za ulogu Sabine u Goldonijevoj »Trilogiji o ljetovanju« nagrađena je u Zagrebu na Danima satire 1990. te u Sarajevu na MESS-u 1991.

ZAGREB PONOVO RAKETIRAN – 1995.: U novom četničkom napadu na glavni grad Hrvatske 3. svibnja 1995. jedna je osoba poginula a ranjeno je više od pedeset. Pogodena je i Dječja bolnica u Klaićevoj ulici.

Više neka za nas vrijedi zdrav razum nego mišljenje puka.

(Ciceron)

Američka moralna fleksibilnost

Količina bombi, granata i streljiva što su ih Amerikanci ispalili i bacili na Irak iz zrakoplova, s kopnenih i brodskih lansera bila je zastrašujuća, da se vrlo blago izrazimo. Ukupna težina iznosila je 88.500 tona – više nego što je SAD bacio na Japan u Drugom svjetskom ratu, ne računajući atomske bombe

ba – zaključila je da je najbrži način za istjerivanje iračkih okupacijskih snaga u Kuvajtu napasti vojne i državne objekte u samom Iraku, a isto tako i civilnu infrastrukturu, poput uređaja za pročišćavanje vode i električnih centrala. Tek kad je cijela zemlja bila u ruševinama, 38 dana nakon početka rata, koalicija je u Kuvajt dovela kopnene snage i istjerala preostale iračke vojnike iz te zemlje.

Precizne akcije

Količina bombi, granata i streljiva što su ih Amerikanci ispalili i bacili na Irak iz zrakoplova, s kopnenih i brodskih lansera bila je zastrašujuća, da se vrlo blago izrazimo. Ukupna težina iznosila je 88.500 tona – više nego što je SAD bacio na Japan u Drugom svjetskom ratu, ne računajući atomske bombe.

Samo na Bagdad je bačeno tri tisuće bombi, od ukupno 250 tisuća SAD je pokušao prikazati raketne napade i bombardiranje kao precizne akcije s ograničenom štetom na civilnim ciljevima. Televizijske vijesti bile su pune snimki laskerski navodnih projektila koji su pogadali iračke vojne objekte.

No samo je malen dio bomba, raketa i granata bačenih na Irak bilo »pametne« vrste: 90 posto ih je bilo od onih posve bezglavih, koje uništavaju sve čemu dodu blizu. Među njima su bile goleme rasprskavajuće bombe zvane *Daisy Cutters* (»rezači tračnica«). Te veoma snažne bombe s eksplozivnim plinom koje se s pravom smatraju oružjem za masovno uništavanje, a ne konvencionalnom bombom. SAD je također upotrijebio zapaljive bombe i napalm u Iraku.

»Tepisi« bombi

Grad Basru (veličine Zagreba, op. prev), zasule su »tepisima« bombi,

Bilo je očito da Saddam Hussein ne kani nikamo otići sa svoga mjesta: njegov je stisak stezao Irak jednako čvrsto kao prije, jednako otporan na svako CIA-ino mišanje

grotoskno lažno ga nazvavši vojnim ciljem u kojem, navodno, u doba napada nije bilo civila. I što je vjerojatno najodvratnije od svih američkih taktika za vrijeme Zaljevskoga rata, američki su zrakoplovi bombardirali i mitraljirali iračke vojnike dok su se, pod bijelom zastavom predaje, povlačili iz Kuvajta!

U tim su napadima masakrirane tisuće ljudi na putu prozvanom »Cesta smrti«. Novinar na američkom nosaču aviona »Ranger« ovako je opisao aktivnost na bro-

du dok su zrakoplovi polijetali prema mjestu pokolja: »Zračni napadi na iračke postrojbe u povlačenju iz Kuvajta kretali su danas s nosača zrakoplova tako grozničavo da su piloti, kako kažu, uzimali bilo kakve bombe, bez obzira na tip, koje su im se zatekle najbliže sletnoj palubi. Posade, za opsluživanje zrakoplova, koje su radile uz zvukove glazbe iz *The Lone Ranger*, često su propuštale najprikladnije projekte, jer bi ukrcaj trajao predugo.«

Kad se Irak jednom povukao iz Kuvajta, rat je završio. Sjedinjene Države nisu dobile odobrenje Ujedinjenih naroda za nastavak pohoda na Bagdad i rušenje Husseina. Amerikanci, uostalom, nisu baš žudjeli za poslom što bi ga zahtijevala uspostava privremene vlade, niti su se htjeli baviti ponovnom izgradnjom zemlje koju su razrušili. Zato su se povukli, ostavivši na cjedilu mnoge disidente koji su se na poticaj američkoga predsjednika Busha digli na ustanak protiv Saddama Husseina.

Ubriranje trnovitih plodova

Zatim je Irak 2002. ostao »ugledni« član »osovine« Georgea W. Busha. Od svih triju zemalja te »osovine«, jedino Irak tamo zaista pripada. Saddam Hussein jednostavno odbija pokloniti se Sjedinjenim Državama.

Godine 1998. je izbacio inspektore za razornu oružja UN-a, pa ga je Amerika 2002. godine smatrala svojim najopasnijim neprijateljem. Američka književnica i sveučilišna profesorica Laurie Mylroie objavila je 2000. knjigu o bombaškom napadu na Svjetski trgovinski centar u New Yorku te ju je preradila nakon 11. rujna 2001.: ona daje čvrste dokaze da je iračka vlada ispla-

nirala bombaški napad te je gotovo sigurno bila u dosluhu s Osamom bin Ladenom pri izvedbi napada koji je srušio Blizance.

Autorica ističe činjenicu da je Saddam Hussein bio jedini strani državnik koji je pohvalio napad izveden 11. rujna; evo ulomka iz njegove izjave koju ona navodi:

»Bez obzira na pomiješane ljudske osjećaje glede onoga što se jučer dogodilo u Sjedinjenim Država, SAD danas bere trnovite plodove što su ih njihovi vlastodršci posijali svijetom. (...) Oni koji smatraju živote svojih sunarodnjaka važnim i dragocjenim moraju zapamtiti da su životi ljudi diljem svijeta isto toliko važni i dragocjeni njihovim obiteljima.«

Optužujući dokazi

Dokazi gde Mylroie o iračkoj umiješanosti u bombaški napad 1993. nisu nedvojbeni (nema »pištolja koji se dimi«), ali ipak optužuju. Što se pak tiče iračkog udjela u napadu Bin Ladenove skupine: »Mi već imamo pokazatelje koje upućuju na vjerojatnu umiješanost Iraka. Poznate su Bin Ladenove veze s iračkom obavještajnom službom. Osim toga, Bin Ladenovi se ciljevi podudaraju s iračkim: rušenje saudijskog režima, završetak američke nazočnosti u Perzijskome zaljevu i ukidanje sankcija protiv Iraka.«

Ne treba zaboraviti ni nedvojbeni Husseinovu žudnju za osvetom Americi zbog poraza u Kuvajtu i razaranja Iraka. Kao i bilo koja druga normalna osoba, gđa Mylroie nema namjere braniti niti opravdavati napade izvedene 11. rujna.

Ona samo upozorava na činjenicu da Saddam Hussein nije »pao s Marsa«, u svijetu u komu je SAD bez utjecaja.

(Nastavlja se u broju od ponedjeljka)

»Crna knjiga Amerike« Petera Scowena upravo je objavljena u nakladi »Izvor« iz Zagreba (tel. 611 7714; izvori@izvori.com)

Imaju tako neveseo ili prezirni pogled

U jednom drugom od njenih života, ove godine, Mathilde izlaže prvi put svoja platna u jednoj pariškoj galeriji. Očito nije poznata, ali tata ima mnogo veza...

Vrača se sporim koracima, ravnodušno prema kiši, u mokroj haljini, kose slijepljene za lice. Kaže Mathildi, umornim, bezbojnim glasom: »Nije ono što mislite. Pisat ću vam. Više volim tako. Pisat ću vam. Neka gospodin dođe po moje pismo u nedjelju na večer.« Dodirne Mathildin obraz sa dvama mokrim prstima i odlazi.

U jednom drugom od njenih života, ove godine, Mathilde izlaže prvi put svoja platna u jednoj pariškoj galeriji. Očito nije poznata, ali tata ima mnogo veza, među kojima jedan užurbani bankar koji misli da je kod cvjećara i na otvorenom kupuje suncokrete, kamelije, ruže, jorgovane i cijelo polje makova da ispunji zidove svojih ureda.

Hvali Mathildu za njen »lijep namaz«, uvjerava je da će stići daleko, vrlo daleko, »on ima nos«, jako žali što prolazi u žurbi, ali istu večer odlazi na Rivieru, koferi nisu spremni, a kompanija Spavaćih kola ne čeka. Jedna stara dama koja još čestita na malim kolačima je is-

krenija, jer ih nije često, čak ni prije rata, našla tako dobrih »na mjestima gdje su besplatni«. Ukratko, ta se izložba može smatrati obećavajućim uspjehom.

Jedno od tri posljedopodneva, da ne zlorabi loše stvari, Mathilde se odvozi od galerije, obala Voltaire, i tu se muči sat ili dva promatrajući posjetitelje kako gledaju njezina platna. Imaju tako neveseo ili prezirni pogled kad su sami, kad su u paru tako podrugljivo šušaju da poželi sve skinuti s kline, vratiti se kući, sanjati samo o posthumnoj slavi, ali nikad ne propuštaju, izlazeći, ostaviti svoj potpis u zlatnoj knjizi.

Čak ih vidi kako se koncentriraju, naborana čela, da dodaju neku malu riječ: »Pravi talent cvjetnog arhitekta«, »mladenački romantizam u bolnoj neutaživosti plavog« ili »slomljena sam kao na povratku s ljubavnog bijega u prirodu«, tu i

tamo, ipak, s rezervama, »jadam cvijeće, koje nije nikome nanijelo zlo« ili još »to je pljuska«.

Vlasnik galerije, jedan gospodin Alphonse Daudet koji nije napisao *Les Lettres de mon moulin* ali gotovo – od naslova je napravio svoju oznaku – precrtava zbirke tušem i tvrdi da su one djelo ljubomornih kolega.

U tom umirujućem i pustu ambijentu jednoga srpanjskog posljedopodne-

pokojnikovih mjenica i suvenire koji su jedva toga bili vrijedni, ali nekoliko dana prije smrti, ostavio je jednu svoju sliku s plaže, mlad, kose i brkova kao Max Linder, koja je u koverti, da pokaže Mathildi kako se nije hvatio, da je lijepo izgledao.

Sylvainu, koji je čeka da podu, ispitujući iz blizine, s rukama u džepovima, ispružena vrata, platna kojima je bolje od nje poznao svaki djelić, ona govori da se ne želi vratiti kući na večer, da bi htjela otići s njim u jedan restoran na Montparnasseu i poslije piti s onima što ubijaju tugu bijelim rumom koji vas zaslijepljuje. U dobar čas odgovara da će i njemu to činiti dobro, jer je šteta što ona pristaje raspraviti svoje cvijeće kao piljarica, teško mu je pri srcu vidjeti kako odlaze, posebno polje makova, itd.

K vragu i žaljenja i nostalgija. Imaju dobru temu za umjetničku raspravu

SAVJETI O ZDRAVLJU

Piše: mr. sci dr. Davor Moravek, psihijatar u Kliničkoj bolnici Sestara milosrdnica u Zagrebu

Smanjivanje štetnih posljedica drogiranja također je dio prevencije

Bolnički i većina izvanbolničkih programa liječenja započinju detoksifikacijom – postupkom prekida uzimanja droge, pritom se koristeći kako psihološkom i sociološkom, tako i medikamentoznom terapijom

nom terapijom. Ulazak u jedan program ne znači da je to i konačan oblik liječenja,

upravo suradnja između različitih oblika programa omogućuje trajnije zbrinjavanje

ovisnika. Na primjer, jedan opijadni ovisnik »na cesti« može doći u program »zamjene iga-

la«, nakon toga provesti detoksifikaciju u bolnici, te potom otići u komunu (terapijsku

zajednicu) i uspješno se socijalno i radno rehabilitirati. Ali moguć je i drukčiji scenarij – da mu se neki tretman »ne dopadne« i da tada traži drugi.

Prepoznavanje trenutačnih potreba ovisnika uz adekvatnu informiranost o stvarnim štetnim učincima pojedinih supstanci, u društvenu okruženju u komu su psihoaktivne droge lako dostupne je jedan od glavnih problema tretmana.

Obitelji ovisnika moraju potražiti pomoć neovisno o tome pristaje li trenutačno ovisnik na tretman – učeći kako živjeti s njim, te kako ga »nagovoriti« na promjenu ponašanja, donijeti mu poneku poruku koja će ga zainteresirati ili pozvati nekog tko je uspješno završio program u grupama – sve su to strategije koje mogu dovesti do uspjeha.